

פרשה בארבע

שלוחה 1<2<10<6

לא נשכח - לא נסלח

אלא כפי שהעידה הגברת מוזס: כדי שהיא תהיה מאושרת.

בפרשת השבוע התורה מלמדת שאדם שמבסס את ערכיו לפי רצונו, בלי שהכין את האישיות שלו לקלוט אותם, יכול להכשיר כל מעשה, מה שבסופו של דבר מסוגל להחריב את העולם.

בפסוקים, "כאשר ציוה ה' את משה" התורה מלמדת שכדי שהמוסר ירומם את האדם ולא יעוות אותו, עליו לעמוד בשני תנאים מקדימים. אחד, להכין את המשכן האישי לערכים שהוא מאמין בהם. להכשיר את עצמו ולתקן את המידות שלו. והשני, שהערכים יהיו כאשר ציוה ה' את משה.

על פי תורת ישראל, ערכי המוסר לא נבחרים לפי הרצון האנושי, וגם לא לפי הרגש האנושי אלא על פי ה'. אלא שכדי שכך יהיה, נדרש האדם לסלק את הנגיעות האישיות שלו, את החשבונות האישיים שלו, ואת האינטרסים המצומצמים שלו. ואת זה אי אפשר לעשות בלי מידות מתוקנות, שכל מהותן סילוק האיני העצמי מקבלת ההחלטות.

לכן, בעשיית בגדי הכהונה, נאמר פעם אחר פעם, "כאשר ציוה ה' את משה". כדי ללמד שאם את הלבוש של הגוף צריך לעשות כאשר ציוה ה' את משה, המוסר שהוא הלבוש של הנפש על אחת כמה וכמה.

אם לא נעשה כך, ואם לא נתקן את המידות לפני שאנחנו קונים את הערכים, יתברר לנו, שתמיד אנחנו בוחרים את הערכים שמתאימים לרצון ולא להפק.

ובקשר לסליחה לגרמנים.

אז ככה. אם אתם מאלו שחושבים שהגיע הזמן לסלוח, ושהגרמנים של היום הם כבר משהו אחר, תקשיבו לסיפור לא מייצג.

יאב הוא חבר טוב שלי, שהטכנולוגיה שהוא פיתח מוטמעת ברכבים גרמניים, ולכן הוא מבלה הרבה עם גרמנים. בתור מומחה לגרמנים, כל פעם שהוא חוזר מגרמניה הוא טורח לספר לי שגרמניה של היום זה לא בדיוק מה שהיה, ושיש בגרמניה שני סוגים של אנשים. יש את אלה שאתה מרגיש שהם שונאים אותך רק שהם לא אומרים, ויש גם את אלו שמרעיפים עליך אהבה מתוך רגשות אשמה.

מוכנים לסלוח לגרמניה על הפשעים הללו? אך בשם המוסר אנחנו מוכנים לסלוח לאלו שבזו למוסר שבשמו אנחנו מוכנים לסלוח להם? תשובה לכך ניתן למצוא בפרשת השבוע.

בפרשת פקודי מתארת התורה את עשיית כלי המשכן שנאמר: "אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן".

מה שמעניין הוא שלאורך הפרשה מופיעה אמירה שחוזרת על עצמה כעשר פעמים. שנאמר: "ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה". ובהמשך: "ויעשו את בגדי הקדש אשר לאהרן כאשר צוה ה' את משה". באפוד: "וחשב אפדתו אשר עליו ממנו הוא כמעשהו זהב תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר כאשר צוה ה' את משה", ובאבני האפוד: "וישם אתם על כתפת האפד אבני זכרון לבני ישראל כאשר צוה ה' את משה". בחושן: "ולא יזח החשן מעל האפד כאשר צוה ה' את משה". ובמעיל: "פעמן ורמן על שולי המעיל סביב לשרת כאשר צוה ה' את משה". באבנט: "מעשה רקם כאשר צוה ה' את משה"; "ובציץ: "על המצנפת מלמעלה כאשר צוה ה' את משה". ובסוף, לסיכום, כאילו שעד עכשיו לא ידענו, נאמר: "ותכל כל עבדת משכן אהל מועד ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו".

שאלתם את עצמכם למה המילים "כאשר ציוה ה' את משה" חוזרות על עצמן כל כך הרבה פעמים? בגלל המוסר.

כדי ללמד אותנו שההבדל בין המוסר של התורה למוסר של בני אדם אינו רק בערכים שמרכיבים אותו, אלא בעיקר בבסיס עליו מושגת המוסר. במנגנון שהופך את המוסר מעיוות נורא ומסוכן, לכזה שמהווה את הבסיס לשלמות האדם.

בפסוקים האלה מלמדת התורה, שבשם המוסר אפשר מצד אחד לבנות את העולם ומצד שני גם להחריב אותו. ושההבדל בין חורבן לבניין נעוץ בשאלה על מה מבוסס המוסר.

על פי תורת ישראל, מוסר אינו סופרמרקט של ערכים שנכנסים אליו, בוחרים ערכים ויוצאים. מוסר כזה הוא מסוכן בגלל שהוא מסוגל לתת לגיטימציה אפילו לסליחה לרוצחים שפלים, ולהרשות לאישה, גם אם היא ניצולת שואה לסלוח לרוצחי עמה, לא בגלל שהם ראויים לכך

כשאוהו מוזס היתה בת 10 היא עברה ניסויים יחד עם אחותה אצל ד"ר מנגלה באוושביץ, 65 שנה לאחר מכן, החליטה אוהו מוזס לסלוח למנגלה, והדברים שאמרה עוררו ויכוח סוער.

"אני סולחת למנגלה ולכל שאר הרופאים שביצעו בי ובאחותי התאומה מרים ניסויים מזעזעים", אמרה מוזס, "אני סולחת להם על שהרגו את ההורים שלי, שגזלו ממני את שאר משפחתי, שלקחו ממני את הילדות, שהפכו את חיי לגהנום, שיצרו עבורי סיטום שליוו אותי לילה לילה בששים השנים האחרונות".

נשמע לכם מופרך? מסתבר שהיא לא לבד.

בשנת 2019 נפגש נשיא ברזיל בולסונרו עם כמרים אוונגליסטים וגם הוא אמר ש"ניתן לסלוח על פשעי השואה, אבל אסור לשכוח אותם".

אלא שלפני שאתם כועסים ושואלים מי הרשה להם לסלוח ובשם מי, חכו רגע.

בסקר שנערך בארץ בשנת 2010 נשאלו המשתתפים את השאלה הבאה: "היום, 65 שנים לאחר השואה שעברה על העם היהודי באירופה, האם הגיעה העת לסלוח לעם הגרמני ולגרמניה על פשעי השואה?" 23% השיבו כי הם מסכימים לסלוח, ולמרות שזה לא הרוב, זה 23 אחוזים.

אז נכון שלחלק מאיתנו הדברים צורמים ובצדק, ונכון שרוב היהודים לא מוכנים לסלוח וגם לא לשכוח. ונכון שלאף אחד אין את הזכות לסלוח לנאצים בשם אלו שנרצחו על ידם גם אם הם עצמם עברו את זוועות השואה, אלא שגם אי אפשר להתעלם מהשאלה, מה גורם ליהודים לומר זאת? מה מביא אנשים לסלוח לאלו שלימדו את האנושות עד היכן יכול הרוע להגיע?

והתשובה לכך פשוטה. המוסר.

אנשים לא סולחים סתם. הם סולחים כי הם מרגישים שכך נכון לעשות, והנכון או הלא נכון שייכים לתחום הערכי והמוסרי.

אלא שזו בדיוק השאלה, כיון שכל אדם יסכים שהמוסר הוא מצרך הכרחי לקיומה של האנושות, ושבליעדי איש את רעהו חיים בלעו, אבל בדיוק בגלל זה עולה השאלה, איך בעזרת המוסר שאמור להפוך אותנו לטובים יותר ולהגן עלינו מרוצחים כמו אלו שגברת מוזס סלחה להם, איך דווקא בשם המוסר ניתן להגיע לחשיבה כל כך מעוותת? איך בכל זאת 23 אחוז מהישראלים

בשעת האזנה לקבצים
במערכת ניתן להשאיר
תגובות ע"י הקשת
כוכבית 6 וכן לאזין
לתגובות ע"י הקשת
כוכבית 7

לדירוג האזנות וכן להאזנה
לדירוגים הקישו בשעת
השמעת הקובץ כוכבית 5

שלוחות מאגר השיעורים

- 1 יסודות האמונה
- 2 זוגיות וחינוך
- 3 השקפה יהודית
- 4 שאלות ותשובות
- 5 משמעות הסבל והנסיגות
- 6 סדרות
- 7 תנ"ך ותורה שבע"פ
- 8 נושאים שונים
- 9 שיעורים לפי ספרים
- 10 פרשה בארבע
- 11 שבת ומועדי השנה
- 12 הקטואליה ויהדות

הרשמה לשלוחת המנויים

מסלול א'
18 ש"ח לחודש
מסלול ב'
180 ש"ח לשנה
**ניתן להרשם כמנוי
בשלוחה 7 בתפריט
הראשי**

לתרומות עבור הפצת
העלון חייגו 077-430-9790
והקישו * בתפריט הראשי

או חייגו 054-859-3167
בין השעות 13:30-15:30

לקבלת פירוט השלוחות
שלחו מייל לכתובת
b0774309790@gmail.com

עלון זה מופץ לזכות

שמואל מאיר בן רחל
צפורה בת אסתר
מרים בת אסתר

לע"נ

אברהם בן לטיפה
מרגלית בת רחל
לרפואה

בת שבע גאולה בת יעל
חיה אסתר בת רחל

שלו היה טייס קרב במלחמת העולם השנייה, ושאלו
העיטורים שקיבל שהוא שומר עליהם בקנאות בגלל שהם
חתיכת היסטוריה משפחתית.

הודיתי לו על האירוח, סיפר לי יואב, וברחתי למלון. את
התיאור מה קרה לאוכל שאכלתי אצלו אחסוך ממך, אבל
למדתי מהערב הזה שלשני הסוגים של הגרמנים היה אותו
סבא.

עכשיו תחליטו לאיזה מהם אתם סולחים.

אחד מאלו שאוהבים, סיפר לי יואב, הזמין אותי לארוחה
חגיגית אצלו בבית, ואמר שאשתו מכינה אוכל מיוחד ושאינו
מאוד יפה.

כשהגעתי אליו, אכלנו ושתינו, וכשהוא היה כבר מבושם, הוא
הכניס אותי לחדר העבודה שלו, הוריד מהארון קופסת עץ
מהודרת ומבריקה, ופתח אותה בפניי. היו שם עיטורי גבורה
נוצצים כשעל כל אחד מהם היה מוטבע צלב קרס.

כשהכל התהפך אצלי בפנים, הסביר לי הגרמני הטוב, שסבא

שאלות ותשובות

שלוחה 1<2<4

היחס של שומר המצוות אל הפילוסופיה

מה שאני לא סובר כמו אריסטו לגבי קדמות העולם זה לא
בגלל שבתורה כתוב "בראשית ברא אלוקים". כי אם זה
בגלל זה אני לא יכול להסכים כי זה סותר את מה שכתוב
בתורה. אלא מה שאני לא מסכים עם דעתו של אריסטו
היא אחרת.

אומר הרמב"ם שבהרבה פסוקים אנו מוצאים כל מיני
מאפיינים אנושיים לבורא. למשל "וחרה אף ה' בכם", "ויחר
אף ה' במ יולך", "ויד ה' היתה על עמשה", "ועמדו רגליו על
הר הזיתים", "יושב על כסא רם ונישא". והרי זה ברור
שהקב"ה לא יושב ולא הולך, ואין לו יד ולא רגל ואין לו אף,
אז למה אנחנו אומרים שהקב"ה הולך ובא? עונה הרמב"ם
שהפסוקים רוצים לבטא בשפת בני"א דבר מסוים. א"כ
הרמב"ם מראה לנו שהוא מפרש במורה נבוכים את כל
הביאורים הגשמיים שיש בתורה במושגים מופשטים ולא
כפשטן. כי ברור לנו שהבורא אין לו גוף. וכיון שברור לנו
שהבורא אין לו גוף כל מקום בתורה שיהיה כתוב מאפיין
גופני על הבורא, אנחנו נצטרך לפרש אותו בדרך שהיא
אינה גוף. לכן אומר הרמב"ם שאם היתה הוכחה חותכת
כמו מה שהבאנו שהבורא אין לו גוף לכך שהעולם קדמון
היינו מפרשים את "בראשית ברא אלוקים" על פי המידע
הוודאי שיש בידנו.

לא בגלל שכתוב "בראשית ברא אלוקים" אנחנו מחזיקים
בדעת הבריאה, אלא הסיבה שאנחנו מחזיקים בדעת
הבריאה זה כי אם אריסטו צודק אין מושג כזה "ניסים". על
פי הפילוסופיה האריסטוטלית, אם העולם קדמון אי אפשר
שיתרחשו ניסים. כי הקדמוניות היא כלי נצח. והנס הוא
התערבות זמנית בתוך המציאות הנצחית. וזה בלתי אפשרי.
ולכן בגלל שדברי אריסטו סותרים את אחד היסודות
המרכזיים שיש בתורה זה הניסים, לכן אי אפשר להחזיק
בדעת אריסטו.

כשהרמב"ם היה צריך להכריע בין סברות פילוסופיות לבין
הניסים של התורה הוא בחר בניסים של התורה. הרמב"ם
אמר שיש רק דבר אחד שגורם לנו לפרש את התורה
בצורה לא פשוטה כפי שהיא כתובה - ההוכחה החותכת
שהדבר אינו נכון. וכיון שהפילוסופיה מעולם לא הוכיחה
דבר כזה ומכיון שהמדע מעולם לא יכול להוכיח שלא היה
מעמד הר סיני. לכן מי שניגש ללימוד הפילוסופיה מתוך
בית המדרש. וכאשר תתרחש התנגשות בין הפילוסופיה
לתורה תהיה התורה נר לרגליו - אפשר לו ללמוד פילוסוף
פיה, אבל אם כשתהיה לו התנגשות עם התורה הוא יעדיף
להתאים את התורה לפילוסופיה אזי מוטב שלא יגע בזה.

**שאלה: כאדם שעוסק גם בפילוסופיה וגם עושה את
דרכו ואת צעדיו בעולם התורה. אני מרגיש מתח גדול
בין שני העולמות האלו. ושאלתי היא האם אני נדרש
כיהודי שומר מצוות להאמין לסיפורי התורה כפשוטם.
או לומר שמדובר במשלים שבאים ללמד על דברים
אחרים?**

תשובה: קודם כל נאמר שמה שנגיד פה אלו עיקרי הדברים
ולא כל הדברים כיון שהנושא הזה הוא נושא רחב מאוד.

בימי הביניים, חכמי ישראל בעיקר בספרד ובדרום צרפת -
בפרובנס, עסקו בלימוד התורה ובפילוסופיה. המפורסם
ביותר הרמב"ם בספרו "מורה נבוכים". אבל עשרות רבות
של ספרים אם לא מאות נכתבו באותם ימים בתחום
הפילוסופיה. ובעקבות כך התעורר פולמוס מאד גדול על
הכנסת הפילוסופיה אל ארון הספרים היהודי כיון שחלק
מהאנשים שעסקו בפילוסופיה חשקה נפשם ליצור
התאמה בין היסודות הפילוסופיים לבין התורה. וכשלא צלח
להם הם עיקמו את התורה כדי שתתאים לפילוסופיה.
ומובא בשו"ת הרשב"א לרבי שלמה בן אברהם אדרת
שהדבר הזה גרם לנזקים עצומים לחלק מהאנשים שלא היו
ראויים לפרדס החכמה הזה ונכנסו וקיצצו בנטיעות. עד
שהגיעו למצב שלעגו לעובדי ה'. רבי משה די לאון כותב
בספרו שהגיעו למצב שהיו בני היוונים הפילוסופים מתאס'
פים בחג הסוכות בבית הכנסת והיו לועגים ליהודים
שסובבים סביב הבימה עם ארבעת המינים. והיו אומרים
שאינו שמחה אלא בחכמה.

כאשר עוסקים בפילוסופיה מתוך בית המדרש זה מצויין.
אבל כאשר עוסקים בפילוסופיה מחוץ לבית המדרש זה
מסוכן מאוד. דוגמה לכך אנחנו מוצאים בדברי הרמב"ם
בעצמו בספרו מורה נבוכים חלק שני פרק כ"ב, הרמב"ם
שם כותב, "שים לב שאני מנסה להתאים הרבה דברים על
פי הפילוסופיה האריסטוטלית. אבל באחד הדברים הכי
משמעותיים אני חולק עליו. אריסטו טוען שהעולם קדמון
ואני טוען שהעולם נברא. ואתה שואל אותי למה אני לא
סובר כדעת אריסטו? זה כי אין לנו הוכחה שהעולם קדמון
וגם אין לנו הוכחה שהעולם נברא. כלומר, יש ראיות חלקיות
לשיטת אריסטו ויש ראיות חלקיות לשיטת היהדות. אבל
אין מופת חותך לכאן או לכאן". זה נקרא מעמד שכלי -
אנטינומייה.

שואל הרמב"ם את עצמו, אם אתה לא בטוח שהדעה שלך
נכונה למה שלא תחזיק בדעת אריסטו? אומר הרמב"ם,

ניתן ליצור איתנו קשר בטלפון: 054-859-3167

או במייל בכתובת: s05485931@gmail.com

או ע"י השארת הודעה במערכת בשלוחה 9 בתפריט הראשי